

УДК 351.862

*Гудович О.Д., к.т.н., доцент, с.н.с.,
Мазуренко. В.І., к.військ.н. доцент, Гаваза А.О.*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ НА ТЕРИТОРІЇ ОБ'ЄДНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

У статті наведено деякі питання щодо створення потужних, самостійних та самодостатніх територіальних громад та формування в них, органів управління та сил ЦЗ, що є важливою частиною процесу децентралізації влади.

Ключові слова: об'єднання територіальних громад, децентралізація, органи управління системи ЦЗ

Аналіз останніх досліджень. Основні повноваження об'єднання територіальних громад, як первинного суб'єкта місцевого самоврядування і основного носія його функцій, визначено в статті 19 Кодексу цивільного захисту України [1].

Законодавчою базою щодо утворення об'єднання територіальних громад є Закони України [2-4]. В Законі України „Про добровільне об'єднання територіальних громад” [3] визначається, що держава здійснюватиме фінансову підтримку об'єднаних громад шляхом надання їм коштів на формування інфраструктури згідно з планом соціально-економічного розвитку такої територіальної громади та розподілятиметься між бюджетами об'єднаних територіальних громад пропорційно до їхньої площі та кількості сільського населення. Внесені зміни до Бюджетного та Податкового кодексів України [5,6]. мають стимулювати громади до об'єднання через механізм переходу бюджетів об'єднаних громад на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом. Об'єднані громади наділяються повноваженнями, рівнозначними повноваженням міст обласного значення. При добровільному об'єднанні, в бюджетах таких громад залишатиметься 60% ПДФО [3].

Постановка завдання. Таким чином, створення потужних, самостійних та самодостатніх територіальних громад є важливою частиною процесу децентралізації і відповідно закладає основи щодо формування організаційної структури органів управління в сфері ЦЗ, техногенної та пожежної безпеки на підпорядкованих територіях.

Виклад основного матеріалу. Зокрема, яскравим прикладом реалізації державної політики щодо організації ЦЗ на рівні об'єднаних територіальних громад є підписання Меморандуму про співпрацю між ДСНС України та Тернопільською Донецькою, Дніпропетровською, Вінницькою ОДА [7]. Меморандумом започатковано Пілотний проект в рамках проведення реформування органів місцевого самоврядування. Наразі результатом реалізації Пілотного проекту передбачається впровадження економічно обґрунтованої та ефективної моделі цивільного захисту, яка функціонуватиме в межах тієї чи іншої територіальної громади. Для реалізації Пілотного проекту у кожній територіальній громаді передбачено проведення аналізу природно-техногенних загроз, з урахуванням яких запроваджуватиметься комплекс заходів ЦЗ, зокрема щодо гасіння пожеж, організації оповіщення населення, його укриття у захисних спорудах та евакуації при надзвичайних ситуаціях.

Організація заходів ЦЗ в ланках об'єднаних територіальних громад

територіальних підсистем ЄДС ЦЗ здійснюється органами місцевого самоврядування, зокрема, підрозділами радам у складі виконавчих комітетів рад. об'єднаних територіальних громад, а саме: відділами, секторами, посадовими особами (далі – підрозділ) з питань цивільного захисту

Підрозділ є постійним органом управління у складі виконавчого комітету об'єднання територіальних громад, який створюється як його структурний підрозділ, і в межах території громади здійснює виконання покладених завдань у сфері ЦЗ.

Підрозділ у своїй діяльності керується Конституцією, Кодексом цивільного захисту, актами Президента України та законами України, актами Кабінету Міністрів України, наказами центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері ЦЗ, інших центральних органів виконавчої влади, розпорядженнями ради об'єднання територіальних громад, а також Положеннями про ланку об'єднання територіальних громад у складі територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ та підрозділ, що ним створений.

Координацію роботи підрозділу здійснює заступник голови ради об'єднаної територіальної громади – керівник її виконавчого комітету відповідно до розподілу визначених повноважень та обов'язків.

Повноваження та функції підрозділу:

участь у реалізації державної політики в сфері ЦЗ на території об'єднаної територіальної громади;

координація діяльності підприємств, установ і організацій, що входять у сферу управління об'єднання територіальних громад, з питань захисту населення та територій міста від НС і ліквідації їх наслідків;

визначення основних напрямків роботи виконавчих органів ради об'єднання територіальних громад в сфері ЦЗ, техногенної та пожежної безпеки;

здійснення інформаційного забезпечення виконавчих органів ради об'єднання територіальних громад, підприємств, установ і організацій, що входять у сферу управління у сфері ЦЗ;

організація навчання з питань цивільного захисту посадових осіб органу місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання комунальної власності, підготовку населення діям у надзвичайних ситуаціях;

подання пропозицій виконавчому комітету ради об'єднання територіальних громад щодо включення в проект місцевого бюджету витрат на розвиток і функціонування заходів ЦЗ;

контроль за виконанням підприємствами, установами і організаціями, які розташовані на території об'єднання територіальних громад, законодавства України в сфері ЦЗ та техногенної безпеки;

організація створення матеріальних і фінансових ресурсів, контроль за накопиченням, збереженням і цільовим використанням матеріальних і фінансових резервів, призначених для ліквідації наслідків НС, у порядку визначеному законодавством України;

участь у розробці, узгодженні і корегуванні планів ЦЗ суб'єктів господарювання, що входять у сферу підпорядкування об'єднання територіальних громад;

облік захисних споруд цивільного захисту і підвальних приміщень, розташованих на території об'єднання територіальних громад;

участь у підготовці документації для проведення евакуаційних заходів у випадку виникнення НС;

здійснення відповідно до законодавства України перевірок стану ЦЗ і техногенної безпеки підприємств, установ і організацій, що входять у сферу підпорядкування об'єднання територіальних громад. Участь у комплексних перевірках стану ЦЗ і техногенної безпеки підприємств, установ і організацій, розташованих на території об'єднання територіальних громад;

забезпечення планування заходів щодо запобігання і реагування на загрозу виникнення НС в рамках місцевої ланки ЄДС ЦЗ;

збір, оброблення і доведення до виконавців інформації, необхідної для цілей планування і управління, включаючи інформацію про стан і потенційну небезпеку об'єктів і природних явищ, оцінку ризику (з урахуванням прогнозованих і фактичних метеорологічних, екологічних та інших обставин).

Діяльність підрозділу спрямовується на:

утримання пунктів управління ЦЗ;

формування місцевого бюджету на здійснення заходів ЦЗ;

планування та здійснення евакуаційних заходів;

планування нормованого розподілу продовольства і квартирної обов'язку на воєнний час та завдань на розрахунковий рік;

забезпечення роботи комісії ТЕБ та НС;

забезпечення готовності до дій за призначенням комунальних аварійно-технічних служб та формувань ЦЗ;

виконання заходів з підвищення сталої роботи суб'єктів господарювання в особливий період;

організацію навчання населення діям у НС;

планування укриття населення і накопичення фонду захисних споруд;

запобігання виникненню НС (організація розроблення і реалізації превентивних організаційно-технічних і спеціальних заходів);

накопичення запасів засобів індивідуального захисту та приладів радіаційної та хімічної розвідки.

Підрозділ здійснює організаційно-методичне керівництво планування дій ланки об'єднання територіальних громад, а саме:

планування заходів для запобігання НС і зменшення (мінімізації) їх можливих наслідків здійснюється з урахуванням вірогідності та прогнозованих ризиків виникнення і можливих наслідків, запобіжні заходи плануються спільно із заходами проведення будівельних, ремонтних та відновлювальних робіт окремими розділами або розробляються окремі документи щодо їх планування;

заходи щодо розвитку та вдосконалення захисту населення і територій від НС розробляються у плані розвитку та вдосконалення цивільного захисту населення і територій та відображаються у окремих розділах відповідних планах соціально-економічного розвитку;

здійснення заходів щодо захисту населення і територій від НС планується залежно від прогнозованих видів НС, що можуть виникнути на відповідній території (на об'єкті), характеру їх походження та відповідних завдань органів управління ЦЗ, зокрема на випадок загрози виникнення НС техногенного і природного характеру, на особливий період, участі в територіальній обороні та антитерористичній діяльності;

заходи щодо захисту населення і територій від НС, що стосуються особливого періоду, участі в територіальній обороні та антитерористичних операціях, розробляються в окремих плануючих документах відповідно до законодавства у сфері оборони, мобілізації, територіальної оборони та боротьби з тероризмом.

Підрозділ має право:

готувати і доводити розпорядження обов'язкові для виконання щодо здійснення рішень з питань планування, методичного забезпечення виконавчому комітету ради об'єднання територіальних громад, підприємствам, організаціям і установам, незалежно від форм власності та підпорядкованості, з питань ЦЗ, техногенної та пожежної безпеки;

перевіряти і визначати ефективність проведених заходів з питань ЦЗ, техногенної та пожежної безпеки на території об'єднання територіальних громад;

одержувати у встановленому порядку від підприємств, установ і організацій, які розташовані на території об'єднання територіальних громад, інформацію, документи та інші матеріали, необхідні для виконання покладених на нього завдань;

вести у встановленому порядку поштово-електронне листування з підприємствами, установами та організаціями з питань, що входять у його компетенцію;

проводити перевірки стану ЦЗ, техногенної безпеки та готовності до дій у надзвичайних ситуаціях органів управління, сил і засобів підприємств, установ і організацій, у тому числі із залученням у встановленому порядку фахівців контролюючих органів;

залучати сили та засоби підприємств, установ і організацій всіх форм власності на території об'єднання територіальних громад для виконання заходів, що пов'язані з попередженням виникнення або ліквідації наслідків НС;

подавати голові ради об'єднання територіальних громад пропозиції про заохочення осіб, що приймали участь у розробці, підготовці й проведенні відповідних заходів з питань ЦЗ, або притягнення до відповідальності осіб, які допустили порушення вимог законодавства України з цих питань.

До організаційної структури підрозділу входять сектори (особи) з питань: реагування та координації заходів цивільного захисту; планування, навчання та підготовки населення; відділ оповіщення та інформування (чергова служба).

Слід зауважити, що організаційна структура, можливості, завдання підрозділу визначається керівником ланки в межах місцевого бюджету об'єднання територіальних громад і може мати відповідні варіанти залежно від можливостей об'єднання територіальних громад, специфіки відповідних територій (характеру техногенних та природних небезпек) масштабів та обсягів покладених завдань та інших особливостей об'єднання територіальних громад.

Організація заходів ЦЗ в ланках об'єднаних територіальних громад є невід'ємною частиною основної діяльності цих громад. Досягнення високого рівня захищеності населення і територій об'єднаних територіальних громад від небезпечних проявів НС техногенного та природного характеру в значній мірі залежить від спроможності їх керівниками самостійно приймати рішення з організації запобігання НС і ліквідації їх наслідків та надання допомоги постраждалим, а також від організації взаємодії з органами державної влади[8].

Практична складова такої взаємодії має бути підтримана правотворчою діяльністю, основною метою якої є поетапне створення системо утворюючих правових актів з урахуванням досвіду сучасного європейського права з питань муніципального управління (Європейська хартія) [9].

Найбільш характерним для децентралізованої територіальної адміністративної системи є міжмуніципальні співробітництво у сфері ЦЗ, і чим вище ступінь автономії об'єднаних територіальних громад, тим більше вони потребують взаємодії з іншими

органами влади у даній сфері.

Висновок.

Взаємодія дає значні можливості для використання сукупних сил і засобів, матеріальних і фінансових ресурсів для запобігання та ліквідації наслідків НС на місцевому рівні.

Список використаних джерел

1. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI.
2. Закон України від 17 липня 2015 року № 650 – VIII „Про місцеве самоврядування в Україні”.
3. Закон України від 04 вересня 2015 року № 676 – VIII „Про добровільне об’єднання територіальних громад”.
4. Закон України від 05 лютого 2015 року № 156-VIII „Про засади державної регіональної політики”.
5. Бюджетний Кодекс України від 08 липня 2010 року № 2456-VI.
6. Податковий Кодекс України 2 грудня 2010 року № 2755-VI.
7. Електронний ресурс <http://www.donetsk.mns.gov.ua/news/6052.html>.
8. О.Д. Гудович, В.І. Мазуренко, В.М. Михайлов, І.П. Соколовський, В.О. Юрченко Організація управління цивільним захистом на місцевому рівні. Навчальний посібник. /За загальною редакцією доктора наук з державного управління, доцента П.Б. Волянського – К.: 2010. – 667 с.
9. Європейська хартія місцевого самоврядування. Міжнародний документ 15 жовтня 1985 року (редакція від 16.11.2009).

УДК: 378.14.015.62:303.824

*Демків А.М.,
Переверзін Ю.П., к.військ.н., доцент,
Литвиновський Є.Ю., к.пед.н., с.н.с.,
Кропивницький Р.С., Павленко В.В.*

**ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ ЗА РАХУНОК
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Досліджено стан наукової діяльності Інституту державного управління у сфері цивільного захисту за період з 2012 по 2016 роки, виявлено проблемні питання щодо провадження наукової діяльності та запропоновано шляхи удосконалення системи навчання за рахунок підвищення ефективності наукової діяльності.

Ключові слова: система навчання, наукова діяльність, пріоритетні напрями, комунікативні заходи.

Постановка проблеми. Аналіз практичної діяльності органів управління і сил цивільного захисту свідчить про те, що стан їх готовності до виконання завдань за призначенням не завжди відповідає вимогам забезпечення необхідного рівня безпеки людини на сучасному етапі розвитку суспільства. Існуючі недоліки в організації оперативного реагування на надзвичайні ситуації, прийнятті несвоєчасних і неефективних рішень свідчать про недостатній рівень організації управління в